
Regionální geografie světa

Zdeněk Máčka

Přednáška 2

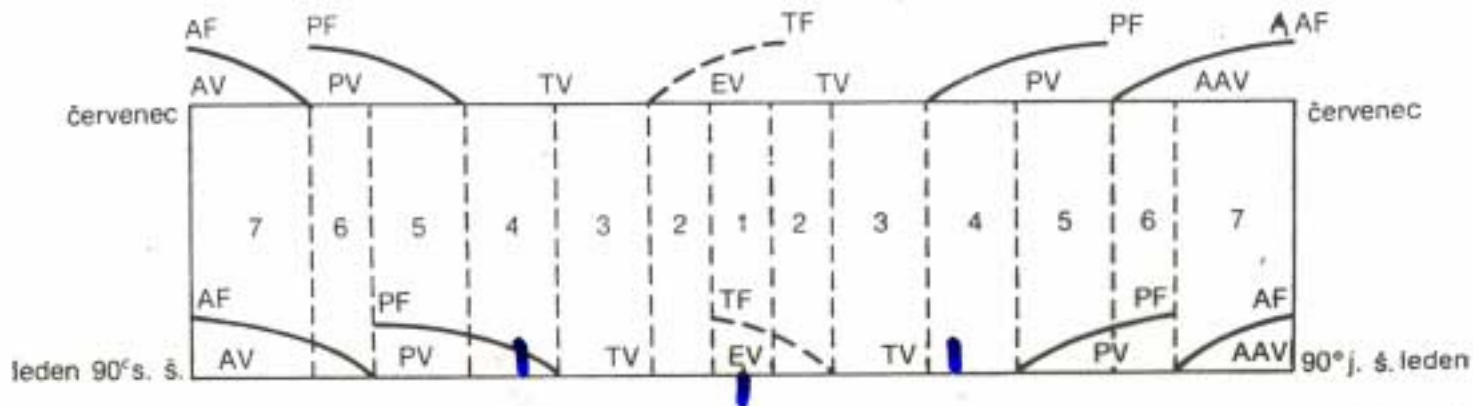
AFRIKA

KLIMA

Klimatické faktory kontinentu

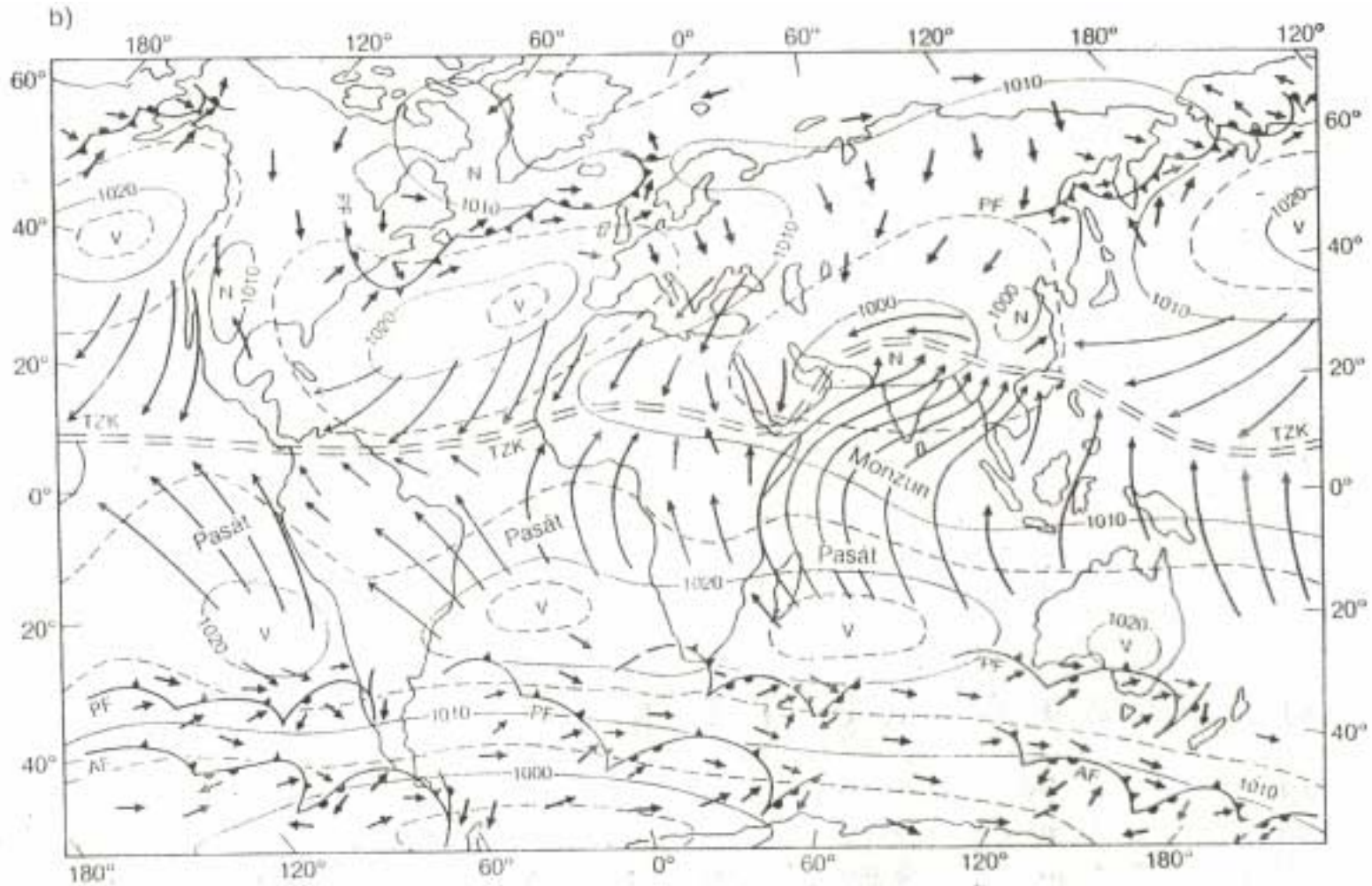
- Geografická poloha
 - Tvar kontinentu
 - Orografické poměry
 - Rozložení tlakových útvarů
 - Mořské proudy
 - Blízkost stepí a pouští Přední Asie
-

Atmosférické vzdušné hmoty a klima

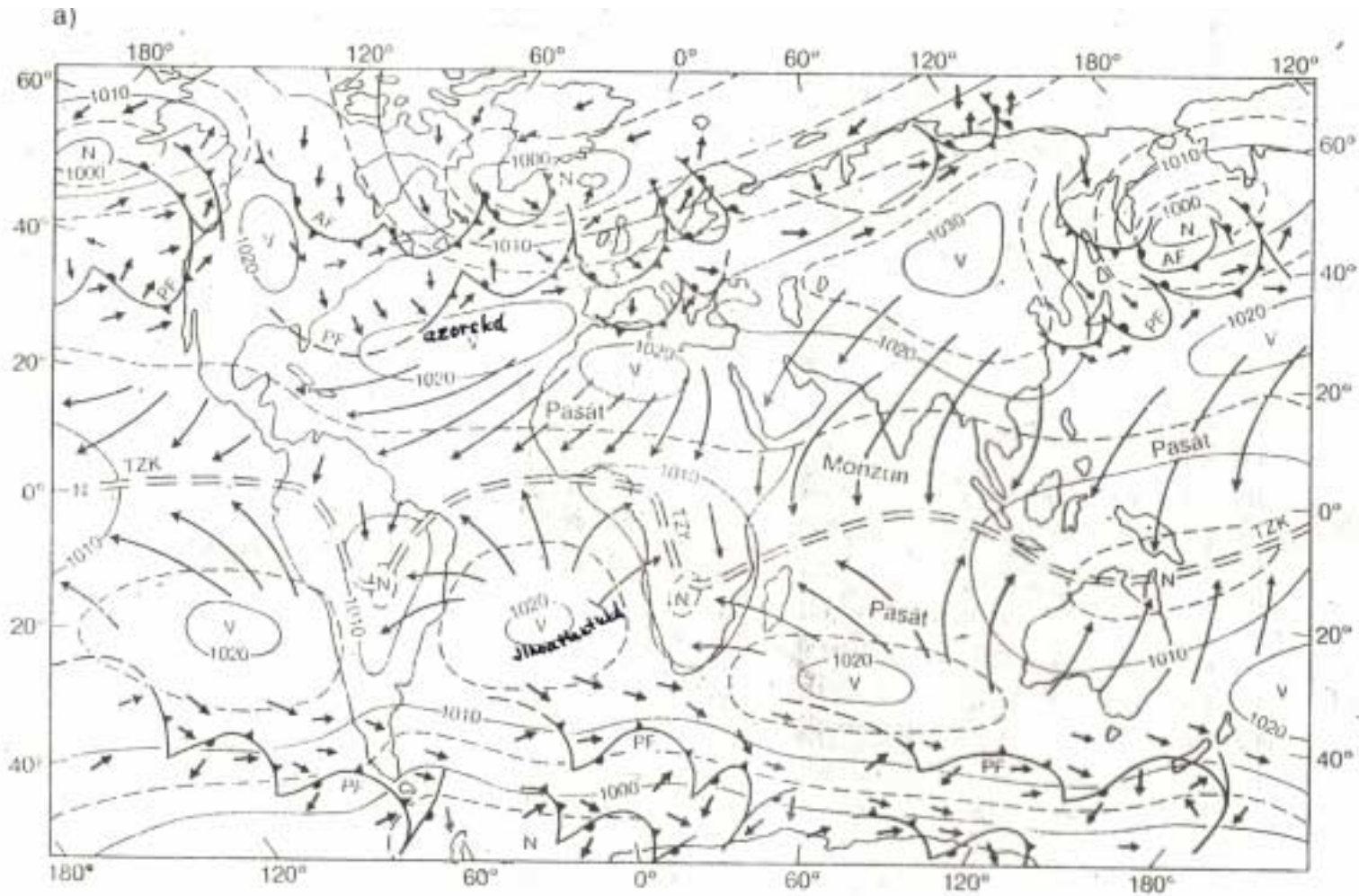

2.66 Určení polohy klimatických pásů klasifikace B. P. Alisova (in M. Nosek, 1963) podle polohy klimatických front v létě a v zimě. Označení: AV – arktický vzduch, AAV – antarktický vzduch, PV – polární vzduch, TV – tropický vzduch, EV – ekvatoriální vzduch, AF – arktická fronta, PF – polární fronta, TF – tropická fronta, číslice – viz obr. 2.65.

Řídící tlakové útvary - červenec

Řídící tlakové útvary - leden

Teplotní režim

- Většina Afriky – teplotní průměr $> 20^{\circ}\text{C}$.
- Teplotní extrémy: 30°s.š. , Adžidži, Libye, 58°C ; In- Salah, Alžírsko, červencový průměr 38°C , letní maxima 45°C .

Jižní polokoule – poušť Kalahari, maxima kolem 38°C .

- Roční amplitudy teplot: Guinejský záliv, Konžská pánev $< 5^{\circ}\text{C}$, j. Afrika $8 - 12^{\circ}\text{C}$, Sahara $> 25^{\circ}\text{C}$.

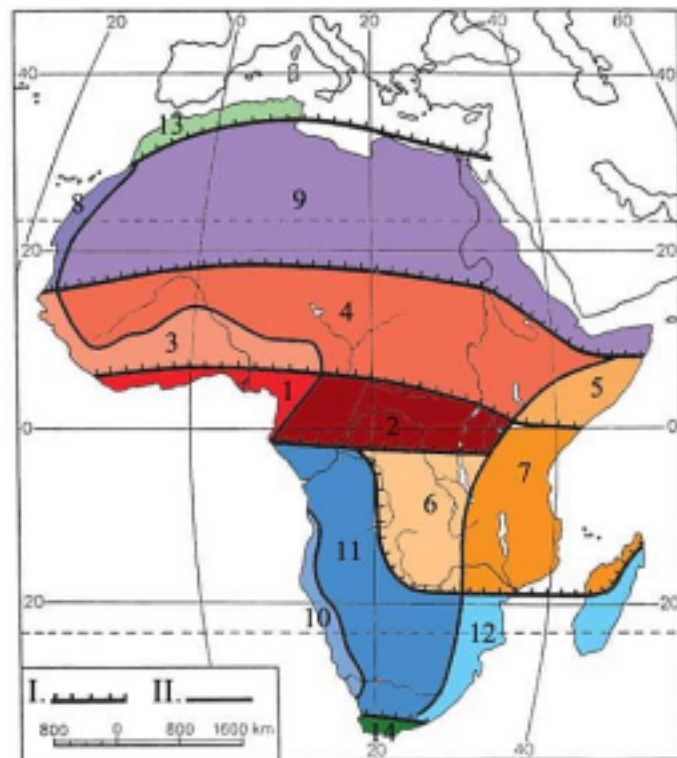
Srážkový režim

- Maximum srážek – Guinejské, Kamerunské hory > 3000 mm/rok; Debundža, Kamerunská hora – 10 469 mm.
- Pouště kolem obratníků < 100 mm/rok.
- Tropy – srážky v létě.
- Subtropické oblasti – srážky v zimě, vliv polární fronty.
- Sněhové srážky – Vysoký Atlas (každoročně v nadm. výšce nad 1 500 m); Drakensberge, Kapské hory; Kilimandžáro, Keňa, Ruwenzori.

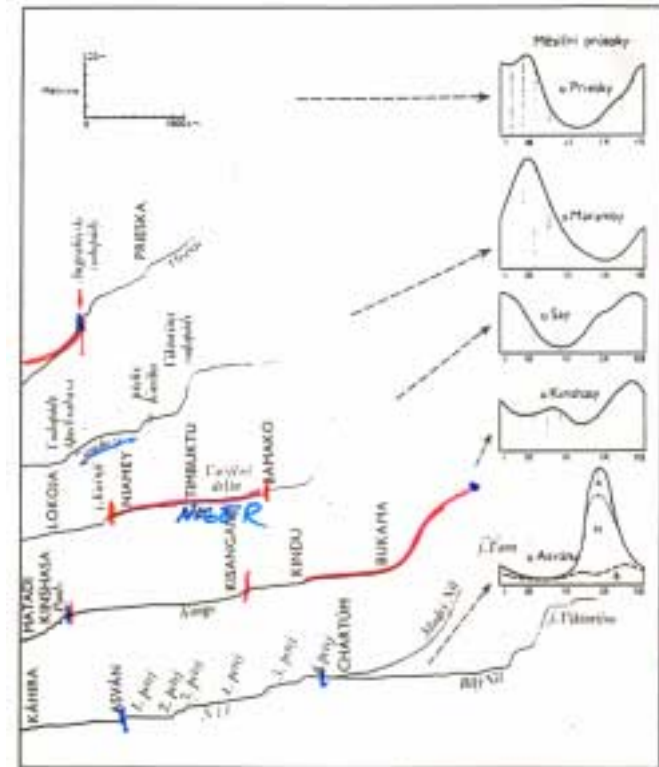
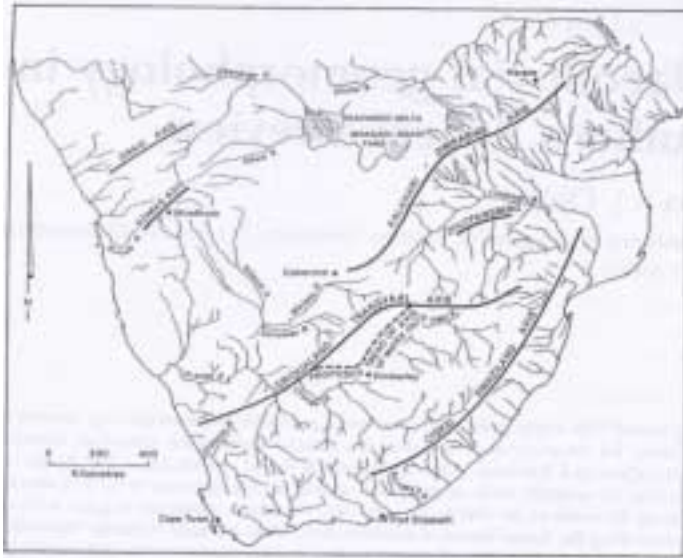

Klimatická pásma a oblasti

- Pásmo rovníkového (ekvatoriálního) podnebí
- Pásmo rovníkových monzunů s. polokoule
- Pásmo rovníkových monzunů j. polokoule
- Tropické (pasátové) pásmo s. polokoule
- Tropické (pasátové) pásmo j. polokoule
- Subtropické pásmo s. polokoule
- Subtropické pásmo j. polokoule

HYDROGRAFIE

VÝVOJ ŘÍČNÍCH SYSTÉMŮ

- Výchozí situace: rozsáhlé bezodtoké oblasti, sladkovodní jezera.
- Neogén, počátek kvartéru: říční pirátství → vznik odvodňování směrem k moři (např. Kongo, Zambezi, Oranje).

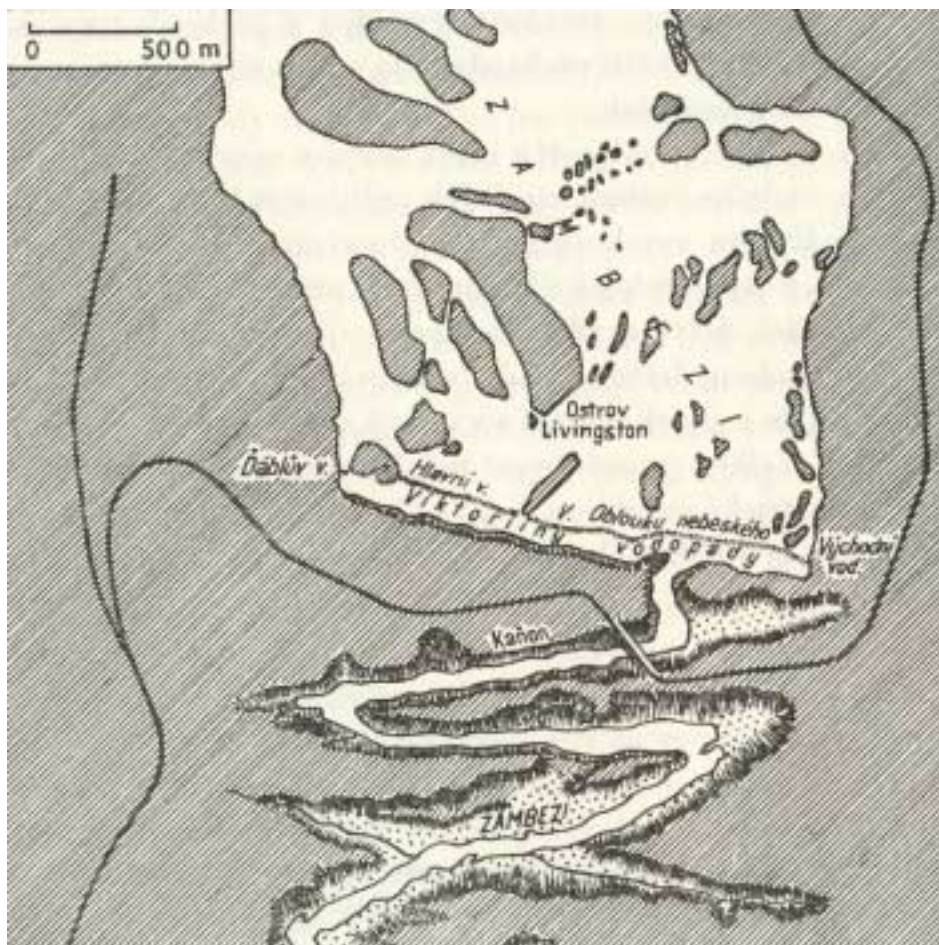
Hydrologické oblasti (zdroje vodnosti, režim průtoků)

- Atlas, pobřeží Středozemního moře
 - Sahara
 - Polopouště a savany
 - Kapsko
 - Rovníková oblast
-

Velké řeky Afriky

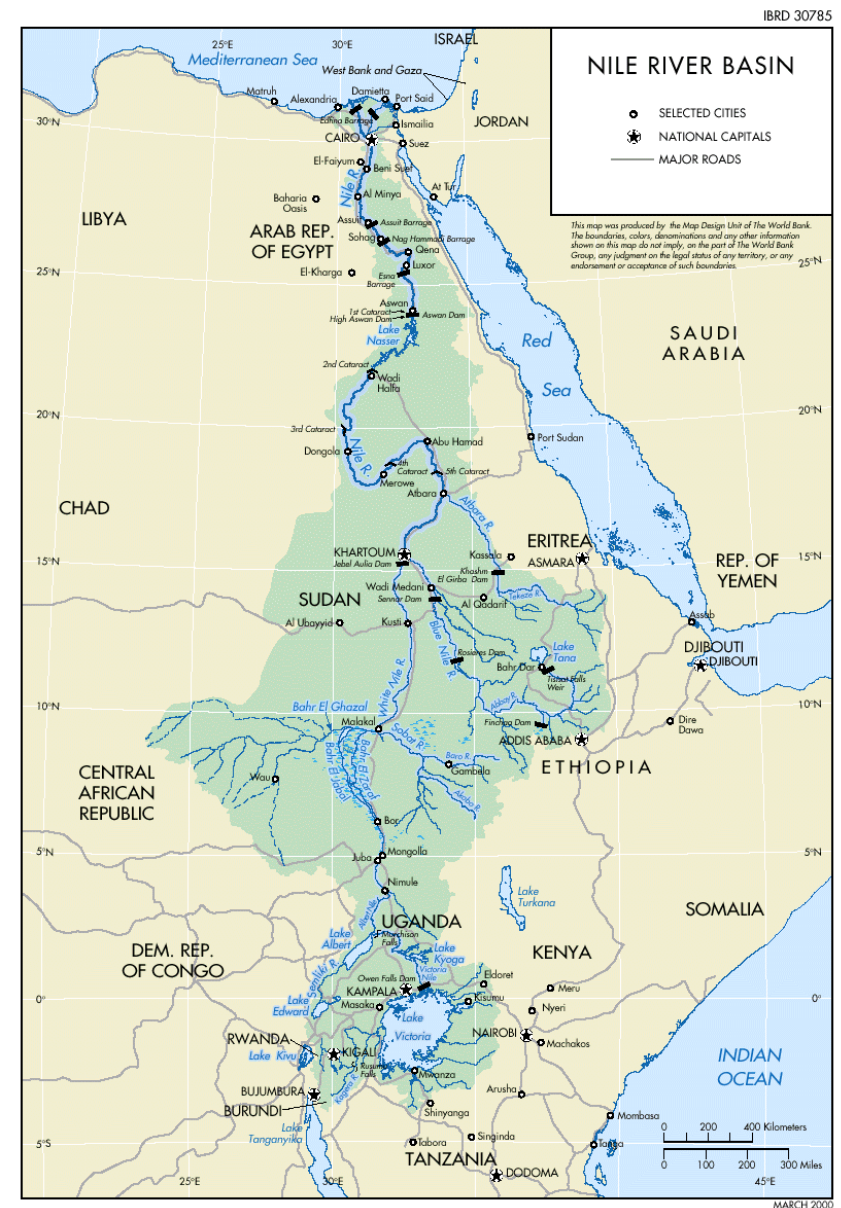
- Nil
- Kongo
- Niger
- Volta
- Zambezi
- Limpopo
- Oranje
- Menší řeky:
 - Somálský poloostrov: Džuba, Webi Šibeli
 - z. Afrika: Senegal
 - Atlas: Oued Chélif, Mouloua
 - vnitrozemí: Šari (zdrojnice Čadského jezera)

Viktoriiny vodopády

Nil

- Kagera → VicLak → Kyoga → Albertovo jezero → Albertův Nil → přítok Aswa – Bahr al-Džabal → přítoky Bahr al-Chazal, Sobat – Bílý Nil → Chartúm – soutok s Modrým Nilem → přítok Atbara → katarakty → Asuán → Káhira – delta.
- Vysoký vodní stav: červen – září.

Jezera

VÝCHODNÍ AFRIKA

- Viktoriino (Ukerewe)
- Tanganyika
- Njasa (Malawi)
- Menší jezera:
 - z. větev riftu: Kivu, Edwardovo, Albertovo; Kyoga; povodí Konga: Mweru, Bangwelu; v. větev riftu: Rudolfovo (Turkana), Natron, Eyasi.

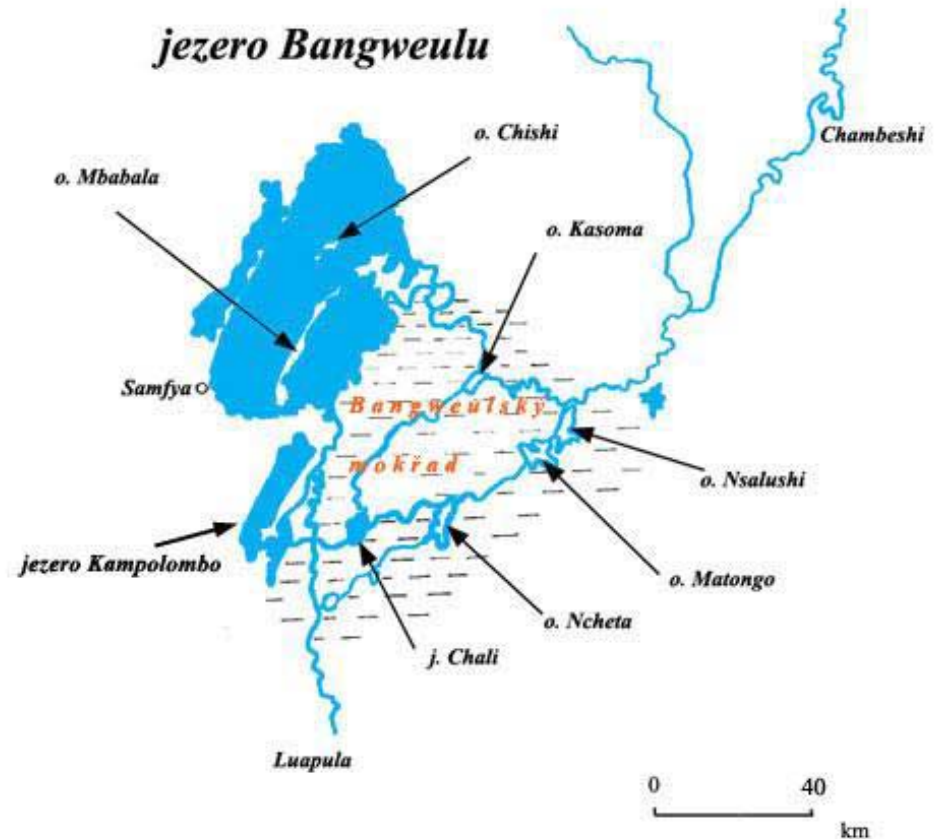
VNITROZEMÍ

- Čad

Jezero Bangwelu

- Období vysokých vodních stavů: listopad – březen.
- Srážky: 1000 – 1200 mm/rok.
- Typy vegetace – půdní, záplavové podmínky:
 - savanové lesy
 - stromovitá savana
 - travnaté savany
 - travnatá savana v záplavovém území
 - trvalé mokřady a podmáčené louky (rákos, papyrus)
- 400 druhů ptáků

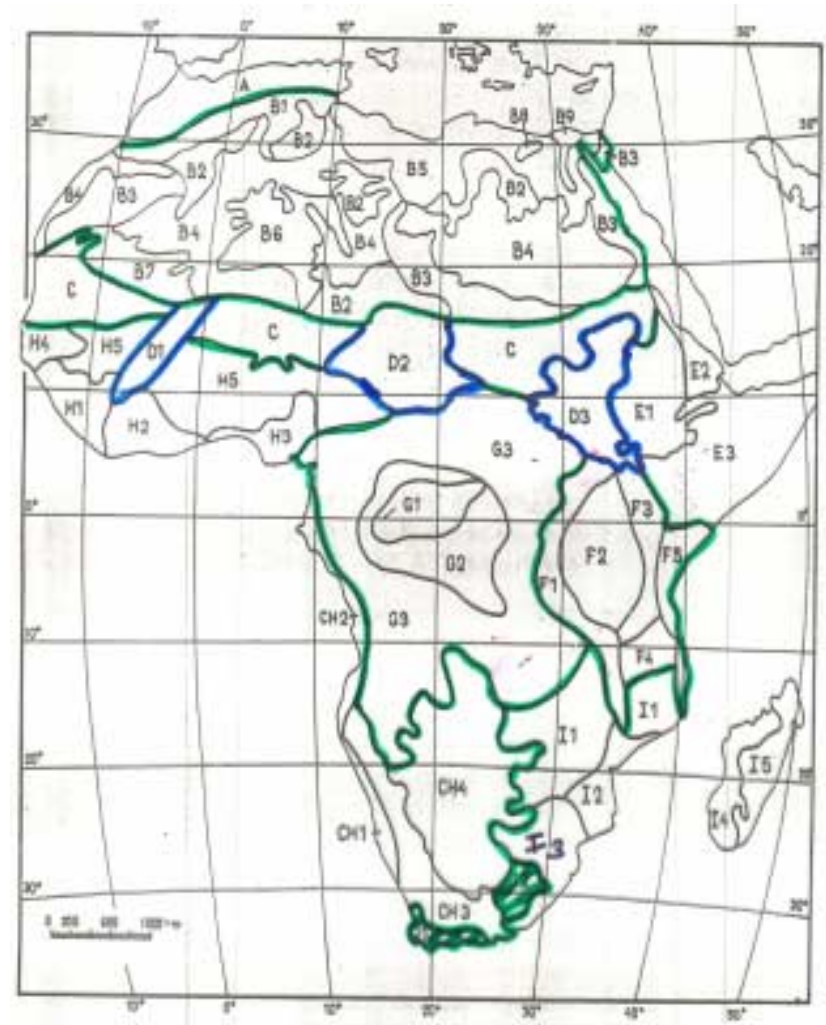

PŮDNÍ POKRYV

- Klimatická, vegetační pásmovitost → rozšíření půdních typů.
 - Severní polokoule, j. polokoule po 20° j.š. – rovnoběžkové půdní zóny; jižní polokoule – meridionální půdní zóny.
-

Velké půdní jednotky Afriky

- Atlas
- Sahara
- Sebegalsko-súdánské polopouště, trnité savany, křoviny a akáciové řídké lesy
- Středoafriické pánve semiaridních až subhumidních tropů
- Africký roh
- Východoafriická náhorní plošina s rifty
- Konžská pánev + okrajové plošiny
- Horní Guinea
- Semiaridní a aridní j. Afrika
- Subhumidní a humidní tropy jv. Afriky
- Subhumidní jihoafrické subtropy

BIOTA

VEGETAČNÍ FORMACE AFRIKY

- Vždyzelené tropické lesy
 - Subekvatoriální opadavé lesy
 - Savany, suché savany
 - Pouště, polopouště
 - Stepí ???
 - Subtropické vždyzelené formace
-

Poměrné zastoupení vegetačních formací

- SAVANY – 42%
 - POUŠTĚ – 39%
 - LESY – 18%
-
- Cca 40 000 rostlinných druhů, 9000 afrických endemitů.
-

Tropické lesy

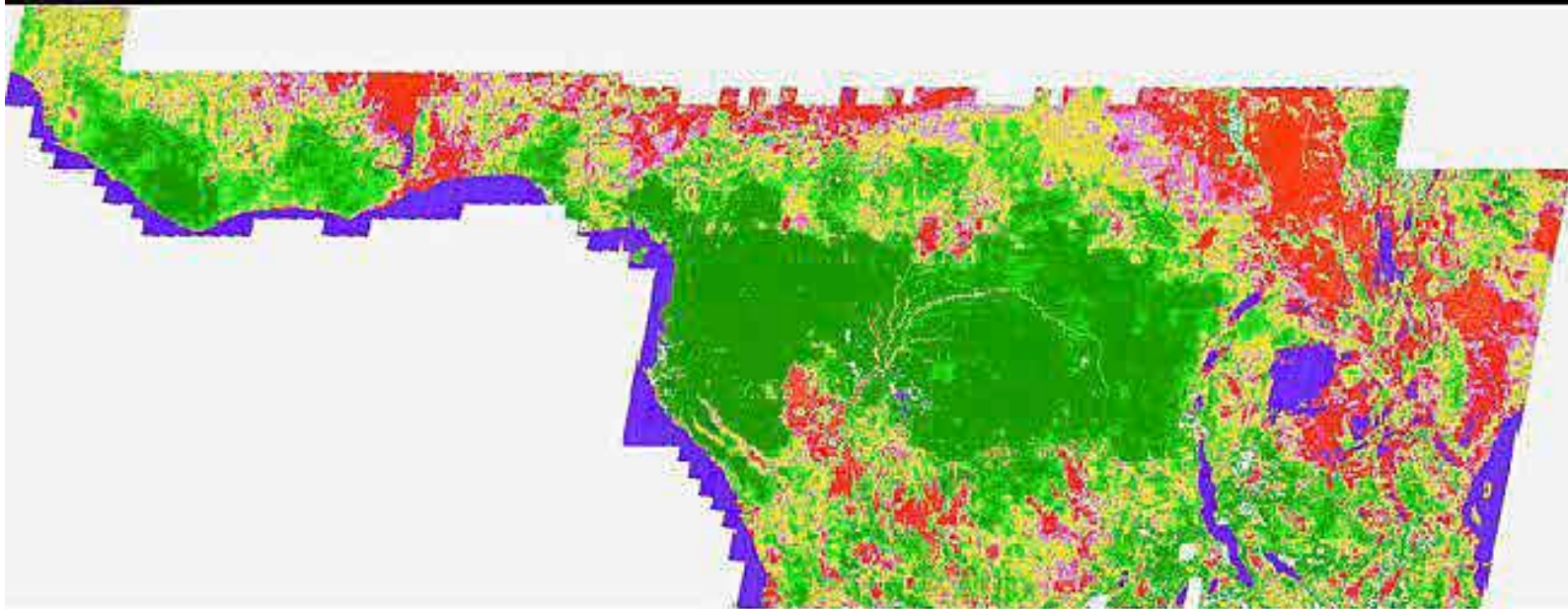
- Typy afrických tropických lesů:
 - lesy klimatické – deštné lesy, subekvatoriální lesy, řídké lesy, vysokohorské lesy,
 - lesy edafické: mangrove, lesy záplavových území, galeriové lesy.

Copyright © John Wiley & Sons, Inc.

Rozšíření tropického deštného lesa

JERS-1 Mapa tropického deštného lesa v Africe

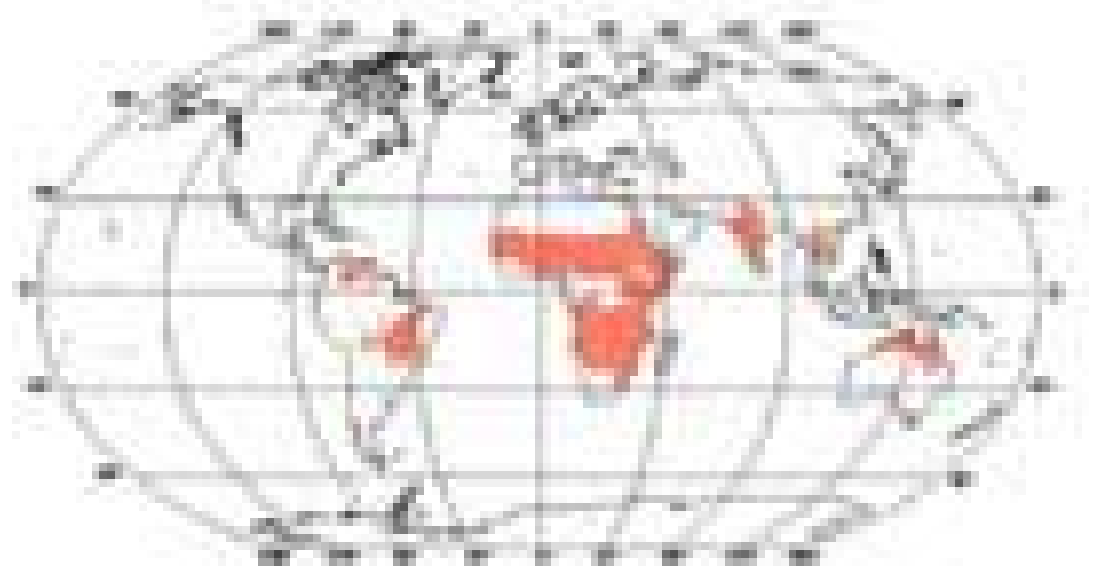

voda	savanový les	záplavové oblasti
savana	degradovaný les/orná půda	
savana se stromy	tropický deštný les	

Sasan S. Saatchi (NASA/JPL)

GRFM (NASA, JPL, JRC)

Savany

- Typy afrických savan:

- parková,
- vysokotravní,
- pravá,
- suchá.

Baobab

(Adansonia digitata)

- Výška: 10 – 15 m, max. 30 m.
- Houbovité dřevo, chybí letokruhy, průměr kmene 8 m = stáří 3000 let.
- Kvetení – pouze 24 hod, opylují kaloni.

Stepi

- Rozšíření stepí v Africe:
 - pobřežní lem severní Afriky,
 - plošiny Vysokého Veldu.

Pouště

- Travnato-křovinaté pouště
 - Křovinaté pouště
 - Sukulentní pouště
 - Kamenité pouště s porosty polštářovitých rostlin
-

Subtropické lesy

- Rošíření subtropických lesů v Africe:
 - S a SZ Atlasu
 - Kapské hory
-

Africká fauna

